

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministerijai

2023 m. gegužės 11 d., Nr. 23-084AR

Kopija:

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai

Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui

Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetui

DĖL VALSTYBINIO KRITINIO RYŠIO TINKLO VALDYSENOS APIBRĖŽIMO VALSTYBĖS INFORMACINIŲ IŠTEKLIŲ VALDYMO ĮSTATYME

Šiuo raštu Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK), viena didžiausių verslo organizacijų Lietuvoje, atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos (toliau – EIM) š. m. vasario mėnesį inicijuotą valstybės informacinių išteklių valdysenos politikos peržiūrą ir registruotą Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo Nr. XI-1807 (toliau – Įstatymas) pakeitimo projektą Nr. 23-1782 (toliau – Projektas), kuriuo Įstatymas dėstomas nauja redakcija, teikia siūlymą dėl valstybinio kritinio ryšio tinklo (toliau – VRKT) valdysenos teisinio apibrėžimo Įstatyme. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymas nustato valstybės informacinių išteklių rūšis, valstybės informacinių išteklių politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų funkcijas, VKRT valdysenos apibrėžimas Įstatyme, jo kompleksinės peržiūros metu, nustatytų aiškius teisinius kontūrus vėlesniam VKRT įgyvendinimui. Verslas palaiko VKRT kūrimo idėją ir neabejoja galima VKRT nauda gyvybiškai svarbių valstybės vidaus saugumo funkcijų, skubios pagalbos, ekstremaliųjų ir ypatingų situacijų valdymo užtikrinimui, kadangi dabartinė valstybės mobiliojo ir radijo ryšio tinklų infrastruktūra nebeatliepia laikmečio poreikių. Toliau rašte pristatomas detalus poreikio VKRT valdysenos apibrėžimui Įstatyme kontekstas, optimaliausias galimas VKRT steigimo bei valdymo modelis ir jo argumentacija. Prie rašto taip pat pridedamas LVK teikiamo VKRT valdysenos teisinio apibrėžimo Įstatyme pasiūlymas (žr. Priedas Nr. 1).

Kontekstas, kodėl VKRT valdysenos numatymas Įstatyme verslui yra svarbus

2022 m. elektroninių ryšių operatoriai: UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Tele2“, Telia Lietuva, AB (toliau – operatoriai) bendru raštu išreiškė palaikymą VKRT kūrimui, kartu atkreipė dėmesį į galimus VKRT valdysenos modelius, jų poveikį teisinei, investicinei ir konkurencinei elektroninių ryšių sektoriaus aplinkai. 2022 m. organizuotų 5G radijo dažnių aukcionų dokumentai numato operatoriams tam tikras pareigas, susijusias su VKRT. Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 713–733 MHz ir 768– 788 MHz radijo dažnių juostų sąlygų aprašas, patvirtintas Ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2021-10-22 įsakymu Nr. (1.9E)1V-964, o taip pat Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 3400–3700 MHz radijo dažnių juostos sąlygų aprašas, patvirtintas Ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2022-03-31 įsakymu Nr. (1.9E)1V-227, numato, kad operatoriai Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – VRM) arba jos įgaliotos

Gedimino pr. 2/1-28, LT-01103 Vilnius
Tel. +370 5 212 1111, info@lvk.lt, www.lvk.lt

Tarptautinių prekybos rūmų ICC oficialus atstovas
www.iccwbo.org

institucijos prašymu privalo teikti nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. roaming) paslaugas VKRT. Užtikrinant šio punkto įgyvendinimą VKRT teikiamos nacionalinio tarptinklinio ryšio paslaugos turi būti ne blogesnės kokybės ir teikiamos ne blogesnėmis sąlygomis (įskaitant kainas), kokiomis leidimų turėtojai teikia šias paslaugas kitiems ūkio subjektams, o jei nacionalinio tarptinklinio ryšio paslaugos kitiems ūkio subjektams nėra teikiamos – ne blogesnės kokybės ir ne blogesnėmis sąlygomis, įskaitant kainas, kokiomis leidimų turėtojai teikia tarptinklinio ryšio paslaugas Europos Sąjungos ir Europos ekonominės erdvės tarptinklinio ryšio paslaugų teikėjams. Atsižvelgiant į šį įpareigojimą bei tinkamą jo įvykdymą, operatoriai, vystydami 5G tinklą naujai išsigtų radijo dažnių pagrindu, turi žinoti daug techninių aspektų, susijusių su VKRT, įskaitant numatomą abonentų skaičių, jiems teikiamas paslaugas, numatomas tokių paslaugų apimtis, tinklo padengimo zonas, technologinius VKRT tinklo aspektus, kurie įgalintų sklandų VKRT abonto persijungimą iš VKRT tinklo į operatorių tinklus ir kitą VKRT poreikiams užtikrinti būtiną informaciją.

VKRT projekto įgyvendinimui reikėtų didelių valstybės finansinių investicijų (2020 m. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos (toliau – SM) rengtoje VKRT koncepcijoje indikuota suma – apie 43 mln. Eur). Tuomet operatoriai, išanalizavę SM rengtą VKRT koncepciją, įvertino, kad tokio tinklo sukūrimas ir palaikymas valstybei kainuotų 4-5 kartus brangiau nei tuo atveju, jei kritinio tinklo infrastruktūrą sukurtų bei paslaugas teiktų jau veikiantys Lietuvos operatoriai. Atsižvelgiant į didelį potencialių investicijų į VKRT infrastruktūrą mastą, LVK laikosi pozicijos, jog siekiant užtikrinti, kad ateityje diegiant VKRT būtų efektyviai panaudoti valstybės resursai, būtina Įstatyme iš anksto reglamentuoti tinklo specializuotą paskirtį ir numatyti, kad VKRT diegimą įgyvendins komercinių tikslų nesiekianti valstybės institucija arba įstaiga. Remiantis tuo, kad valstybė jau turi sektinų gerosios praktikos teisinio reglamentavimo atvejų, pvz., Įstatyme apibrėžiant Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos (toliau – KAM) valdomo Saugiojo tinklo valdysenos principus ir pertvarkant valstybės įmonę „Infostruktūra“ į biudžetinę įstaigą Kertinis valstybės telekomunikacijų centras prie KAM (toliau – KTVC), kuomet Vyriausybės nutarimu buvo patvirtintas šios įstaigos valdomo Saugiojo valstybinio duomenų perdavimo tinklo naudotojų sąrašas, LVK siūlo Įstatyme numatyti identiškus VKRT valdysenos principus.

Siūlomi VKRT valdysenos reglamentavimo Įstatyme principai

LVK pritaria tik valstybės reikmėms skirto ir komercinių paslaugų neteikiančio VKRT sukūrimui. LVK palaiko idėją, kad VRM kompetencijoje esamą valstybės mobiliojo ir radijo ryšio tinklų infrastruktūrą yra būtina centralizuoti bei modernizuoti, todėl atsižvelgdama į 2022 m. Seime pristatytą VKRT valdysenos koncepciją, teikia tinklo valdysenos teisinio reglamentavimo Įstatyme siūlymą.

2022 m. lapkričio 7 d. Seimo Ekonomikos komiteto Aukštųjų technologijų ir skaitmeninės ekonomikos pakomitečio (toliau – Pakomitetis) posėdyje buvo pristatytas darbo grupės atstovų iš VRM, SM ir KAM parengtas mišrus VKRT modelis, kurio valdytoju taptų VRM, o tvarkytoju – biudžetinė įstaiga Informatikos ir ryšių departamentas prie VRM (toliau – IRD). Remiantis pristatytu VKRT modeliu, VRM ir IRD užtikrintų VKRT valdymo elementus, įskaitant vartotojų valdymą, tarnybinių stočių, kurios reikalingos valdymui, priežiūrai, programinės įrangos eksploataciją ir prieigos vartų, esant poreikiui jungtis su kitais tinklais, organizavimą. Šiame VKRT modelyje taip pat dalyvautų kitas tvarkytojas – biudžetinė įstaiga KVTC, kuris būtų atsakingas už kibernetinę saugą. KVTC valdomas Saugusis valstybinio duomenų perdavimo tinklas (toliau – Saugusis tinklas) būtų naudojamas tam tikrų infrastruktūrų dalių sujungimui. Remiantis VKRT modeliu, duomenų centrų paslaugas, bokštų, antenų, bazinių stočių, mobilių bazinių stočių, trūkstančių ryšių paslaugų, palydovinio ryšio ar kitas paslaugas taip pat galėtų teikti paslaugų teikėjai.

LVK palaiko Pakomitečio posėdyje pristatytą naujos kartos VKRT modelį. LVK nuomone, išreikšta ambicija orientuotis į 4G/LTE ir 5G technologijomis paremto VKRT steigimą yra siektinas

tikslas, kadangi toks sprendimas, tarp kitų privalumų, leistų daug lanksčiau ir plačiau diegti kibernetinio saugumo priemones. LVK vertinimu, VKRT modelis galėtų sėkmingai atlikti šiuo metu naudojamo „Tetra“ standarto skaitmeninio mobiliojo radijo ryšio paslaugų teikimo funkcijas: *teikti viešo elektroninių ryšių tinklo paslaugas institucijoms ir įstaigoms, užtikrinančioms viešąjį saugumą, skubios pagalbos, įskaitant medicinos ar kitos būtinos pagalbos, teikimą, paieškos ir gelbėjimo darbų vykdymą, ekstremaliųjų ir ypatingų situacijų valdymą, reagavimą į grėsmes dėl asmens sveikatos ar gyvybės ar tokių grėsmių prevenciją, taip pat vykdančioms kitas gyvybiškai svarbias valstybei vidaus saugumo funkcijas, kurios reikalauja efektyvios sąveikos tarp institucijų užtikrinimo.* Atsižvelgiant į tai, kad šios gyvybiškai svarbios valstybei vidaus saugumo funkcijos, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. sausio 5 d. nutarime Nr. 23 „Dėl Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo įgyvendinimo“, ir susijusios skubios pagalbos paslaugos yra specializuotos ir nekomercinio pobūdžio, LVK siūlo Įstatyme apibrėžti specializuotų įstaigų ir institucijų įtraukimo į VKRT naudotojų sąrašą kriterijus, kuriais remiantis Vyriausybė, VRM teikimu, kasmet peržiūrėtų naudotojų sąrašą.

Įvertinus tai, jog VRM jau dabar yra atsakinga už Lietuvos viešojo saugumo ir pagalbos tarnybų skaitmeninio mobiliojo radijo ryšio tinklo veikimą ir „Tetra“ standarto skaitmeninio mobiliojo radijo ryšio paslaugų teikimą Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nustatyta tvarka, LVK mano, kad VKRT modelio valdysenos teisinis reglamentavimas Įstatyme, numatant VRM atsakinga VKRT valdytoja, yra pagrįstas.

Remiantis nekomerciniu VKRT pobūdžiu, taip pat gerąja Saugiojo tinklo įgyvendinimo praktika, Įstatyme siūloma numatyti, kad VKRT įgyvendintų biudžetinė įstaiga. Tokiu būdu būtų užtikrinamas esminis VKRT, kaip nekomercinių funkcijų tinklo, steigimo siekis. Toks VKRT įgyvendinančios įstaigos teisinis reglamentavimas, esant poreikiui dėl paslaugų spektro ir kitų sąlygų, leistų dalyvauti ir užtikrinti VKRT sąveiką su Saugiuoju tinklu kelioms komercinių tikslų nesiekiančioms valstybės valdomoms įstaigoms. Ši sąveika yra potencialiai svarbi, kadangi VKRT, kaip ir Saugusis tinklas, galėtų būti skirtas perduoti valstybės institucijų duomenis.

Teisinis VKRT valdysenos reglamentavimas yra būtina sąlyga valstybei ateityje planuojant investicines lėšas tinklo sukūrimui. VKRT įgyvendinimas neabejotinai reikalaus reikšmingų valstybės finansinių investicijų, todėl svarbu iš anksto numatyti VKRT valdysenos teisinį reglamentavimą, užtikrinant, kad VKRT steigimas ateityje bus grįstas efektyviu gyvybiškai svarbių valstybės vidaus saugumo funkcijų, skubios pagalbos ir susijusių nekomercinio pobūdžio paslaugų užtikrinimu, numatant, kad tinklą įgyvendins komercinių interesų neturinčios valstybės įstaigos.

Prašome atsižvelgti į pateiktus argumentus ir Įstatymą papildyti siūlomu VKRT valdysenos teisiniu reglamentavimu.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė

Priedas Nr. 1

Papildyti Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymą šiomis nuostatomis:

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 2 straipsnį nauja 14 dalimi:

„14. **Valstybinio kritinio ryšio tinklas** (toliau – Kritinis tinklas) – valstybės valdomas specialiuosius organizacinius ir techninius reikalavimus atitinkantis neviešas elektroninių ryšių tinklas, paremtas judriojo ryšio technologijomis, skirtas institucijoms ir įstaigoms, užtikrinančioms viešąjį saugumą, skubios pagalbos, įskaitant medicinos ar kitos būtinos pagalbos, teikimą, paieškos ir gelbėjimo darbų vykdymą, ekstremaliųjų ir ypatingų situacijų valdymą, reagavimą į grėsmes dėl asmens sveikatos ar gyvybės ar tokių grėsmių prevenciją, taip pat vykdančioms kitas gyvybiškai svarbias valstybei vidaus saugumo funkcijas, kurios reikalauja efektyvios sąveikos tarp institucijų užtikrinimo.“

2. Buvusias 2 straipsnio 14-20 dalis laikyti 2 straipsnio 15-21 dalimis.

2 straipsnis. Įstatymo papildymas 43⁴ straipsniu

„43⁴ straipsnis. Kritinis tinklas

1. Institucijos, įrašytos į Kritinio tinklo naudotojų sąrašą, privalo naudotis Kritiniu tinklu teikiamomis elektroninių ryšių paslaugomis ir jungtis prie viešųjų elektroninių ryšių tinklų per Kritinį tinklą. Kritinio tinklo naudotojų sąrašą Vidaus reikalų ministerijos teikimu tvirtina Vyriausybė. Kritiniu tinklu negali naudotis į Kritinio tinklo naudotojų sąrašą neįtraukti subjektai. Vidaus reikalų ministerija bent kartą per metus peržiūri Kritinio tinklo naudotojų sąrašą ir prireikus inicijuoja šio sąrašo pakeitimus.

2. Į Kritinio tinklo naudotojų sąrašą yra įrašomos institucijos, atitinkančios bent vieną iš šių kriterijų:

1) institucija valdo ar tvarko valstybės informacinius išteklius, būtinus viešojo saugumo, skubios pagalbos, įskaitant medicinos ar kitos būtinos pagalbos, teikimo, paieškos ir gelbėjimo darbų vykdymo, ekstremaliųjų ir ypatingų situacijų valdymo, reagavimo į grėsmes dėl asmens sveikatos ar gyvybės ar tokių grėsmių prevencijos užtikrinimui, taip pat būtinus kitų gyvybiškai svarbių valstybei vidaus saugumo funkcijų, kurios reikalauja efektyvios sąveikos tarp institucijų, užtikrinimui.

2) institucija atlieka gyvybiškai svarbias valstybės vidaus saugumo funkcijas, kaip tai apibrėžiama Vyriausybės poįstatyminiuose teisės aktuose.

3) institucija Vyriausybės įgaliotos institucijos išvadoje įvardijama kaip būtina gyvybiškai svarbioms valstybės vidaus saugumo funkcijoms užtikrinti.

3. Kritinį tinklą tvarko vidaus reikalų ministro įgaliota valstybės biudžetinė įstaiga.

4. Specialiuosius organizacinius ir techninius reikalavimus, taikomus Kritiniam tinklui, Kritinio tinklo paslaugoms bei prekių ir paslaugų Kritiniam tinklui teikėjams, ir Kritinio tinklo nuostatus tvirtina Kritinio tinklo valdytojas. Kritinio tinklo tvarkytojas užtikrina, kad būtų įgyvendinti specialieji organizaciniai ir techniniai reikalavimai, taikomi Kritiniam tinklui, ir būtų teikiamos Kritinio tinklo standartinės ir papildomos elektroninių ryšių paslaugos. Kritiniu tinklu teikiamų elektroninių ryšių paslaugų teikimo sąlygas ir taisykles nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

5. Kritiniam tinklui veikti reikiamų prekių, paslaugų, įskaitant ir radijo prieigos tinklo įrangos ar radijo tinklo prieigos tinklo paslaugų įsigijimui ar nuomai taikomi Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimai. Elektroninių ryšių ištekliai, reikalingi Kritinio tinklo veikimui skiriami teisės aktų nustatyta tvarka, Kritinio tinklo valdytojas taip pat turi teisę sudaryti sandorius dėl jau paskirtų elektroninių ryšių išteklių naudojimo ar bendro naudojimo.

6. Kritiniu tinklu teikiamas standartines elektroninių ryšių paslaugas (toliau – standartinės paslaugos) sudaro:

1) nustatytos spartos duomenų perdavimas Kritinio tinklo naudotojams ir jų struktūriniais padaliniais;

2) nustatytos spartos prieiga prie viešųjų ryšių tinklų;

3) valstybės valdomų elektroninių ryšių tinklų, kurie naudojami gyvybiškai svarbių valstybės vidaus saugumo funkcijų užtikrinimui, dalių sujungimas;

4) techninės bendradarbiavimo priemonės Kritinio tinklo naudotojų ir jų struktūrinių padalinių tarpusavio sąveikai užtikrinti.

6. Standartinių paslaugų kiekybiniai ir kokybiniai rodikliai nustatomi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos Kritiniu tinklu teikiamų elektroninių ryšių paslaugų teikimo sąlygose ir taisyklėse. Kritinio tinklo tvarkytojas užtikrina neatlygintą standartinių paslaugų teikimą Kritinio tinklo naudotojams. Išlaidos, patirtos dėl neatlygintai teikiamų standartinių paslaugų, finansuojamos iš Kritiniam tinklui tvarkyti skiriamų valstybės biudžeto lėšų ir (arba) kitų teisės aktuose nustatytų finansavimo šaltinių.

7. Kritiniu tinklu teikiamas papildomas elektroninių ryšių paslaugas (toliau – papildomos paslaugos) sudaro šio straipsnio 5 dalyje nurodytos paslaugos, kurių kiekybiniai ar kokybiniai rodikliai, atsižvelgiant į Kritinio tinklo naudotojų poreikius, skiriasi nuo nustatytų standartinių paslaugų rodiklių.

8. Atlyginimo už naudojimąsi papildomomis paslaugomis dydžių kriterijus ir atlyginimo nustatymo tvarkos aprašą tvirtina Vyriausybė. Vidaus reikalų ministras, atsižvelgdamas į atlyginimo už naudojimąsi Kritiniu tinklu dydžių kriterijus, tvirtina atlyginimo už naudojimąsi Kritiniu tinklu dydžius. Atlyginimas už papildomas paslaugas neturi viršyti sąnaudų, patiriamų teikiant šias paslaugas. Papildomų paslaugų teikimo sąnaudos Kritinio tinklo tvarkytojo lėšomis turi būti patikrintos auditoriaus ar audito įmonės, o patikrinti duomenys apie patirtas sąnaudas per 2 mėnesius nuo kalendorinių metų pabaigos turi būti pateikti Vyriausybės įgaliotai institucijai. Vyriausybės įgaliota institucija vertina, ar atlyginimo už papildomų paslaugų teikimą dydžiai apskaičiuoti atsižvelgiant į Vyriausybės patvirtintus atlyginimo už naudojimąsi papildomomis paslaugomis dydžių kriterijus, ir teikia išvadą Kritinio tinklo tvarkytojui.

9. Institucijų prisijungimo prie Kritinio tinklo ir atsijungimo nuo jo sąlygas, planą ir terminus nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.“

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir taikymas

Šis įstatymas įsigalioja 2024 m. [...] [...] d.